

Vem om inte vi?

En narrativanalys av miljöpartisterna som lämnade sitt parti
och bildade Partiet Vändpunkt

Abstract

Party-emergence is a somewhat puzzling phenomenon, since it implies substantial risks for those who decide to form the party while rewards are uncertain. A dilemma that is reinforced when the new party emerges from an already established party and therefore has to compete with former allies for public support and votes. Previous research suggests that "party-entrepreneurs" and their sentiments towards the established party and their members are essential for the emergence of a new party. In a case study of the newly emerged Partiet Vändpunkt, I focus on the operating politicians and their narratives to examine how they dealt with this political dilemma. In other words, how they motivated and legitimized their decision to leave the established party and to form a new party. Methodically, the study derives from a social constructivist point of view, specifically narrative analysis and the construction of problems. By studying newspaper articles and other material of relevance, the analysis reveals that feelings of responsibility and obligation towards people around them and to people in society were particularly important in this case.

Nyckelord: Partiet Vändpunkt, Miljöpartiet, narrativanalys, utbrytarparti, partibildning
Antal ord: 9983

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1. Syfte och frågeställning	1
2. Bakgrund	3
2.1. Om Partiet Vändpunkt	3
2.2. Tidigare forskning och teorier om partibildning	4
2.2.1. Det kollektiva handlandets problem	4
2.2.2. Institutionellt, strukturellt och organisatoriskt perspektiv	5
2.2.3. Aktörsorienterat perspektiv och känslor som mobiliserande faktor	5
2.2.5. Sammanfattning	6
3. Metod	7
3.1. Narrativanalys	7
3.2. Att konstruera problem	8
3.3. Tillämpning av metod	9
4. Material	11
5. Analys	12
5.1. Schlyters sorti från Miljöpartiet.....	12
5.1.1. Problematiseringar och potentiella lösningar.....	13
5.2. Ytterligare avhopp från Miljöpartiet.....	14
5.2.2. Problematiseringar och potentiella lösningar.....	15
5.3. Lanseringen av Partiet Vändpunkt.....	16
5.3.1. Problematiseringar och potentiella lösningar.....	18
5.4. Partiets fortsatta utveckling.....	19
5.4.1. Problematiseringar och potentiella lösningar.....	20
6. Slutsatser	22
Referenser	24

1. Inledning

I februari 2019 bildades ett nytt parti i Sverige, Partiet Vändpunkt, som förespråkar en mer radikal miljöpolitik och minskade sociala och ekonomiska klyftor i samhället. Flera av partiets företrädare har tidigare varit engagerade i Miljöpartiet, men valt att lämna för att engagera sig i det nya partiet. Partiutbrytningar på riksdagsnivå är relativt ovanligt i Sverige och väcker frågor kring varför några partimedlemmar tar steget och bildar ett nytt parti istället för att arbeta för att reformera partiet inifrån eller lämna politiken, samt hur de motiverar detta beslut. Partiet Vändpunkt lyckades på under en månads tid samla in tillräckligt många namnunderskrifter för att få kandidera EU-valet, vilket innebär att de mobiliserar för att ställa upp i valet den 27 maj 2019.

Miljöfrågan har varit av politisk relevans sedan problem som klimatförändringar och minskad biologisk mångfald började uppmärksammas. Sedan dess har kunskapen och tekniken utvecklats enormt, men vilka politiska åtgärder som är nödvändiga för att vända utvecklingen är omtvistat. Miljöpartiet har under de senaste åren tappat stöd från egna medlemmar såväl som från väljarna och ett konkurrerande parti med miljön i fokus riskerar att sänka stödet ytterligare. Utifrån detta dilemma syftar uppsatsen till att undersöka hur partiutbrytarna skapade en situation som gjorde det motiverat och legitimt att bilda ett eget parti istället för att verka inom det parti som de tidigare varit lojala med. Till skillnad från ett helt nybildat parti som går i opposition mot samtliga etablerade partier på den politiska arenan, så konkurrerar ett utbrytarparti dessutom med sina tidigare partikamrater. Detta skapar en speciell och känslig situation som väcker frågor kring hur partiutbrytarna berättigar beslutet att lämna sitt parti för att anta de risker och konflikter som det medför med att bilda ett eget parti.

1.1. Syfte och frågeställning

Metodologiskt så utgår uppsatsen från ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, mer specifikt så kommer fokus att vara på hur partibildarnas narrativa utsagor och problematiseringar används för att berättiga beslutet att bilda ett nytt parti. Syftet är alltså inte att besvara frågan om *varför* de bröt sig ut ur Miljöpartiet, utan snarare att undersöka hur partiets företrädare ”konstruerade” de problem som gjorde det legitimt att ta steget och bilda ett nytt parti. Ur det här perspektivet kommer debattinlägg, nyhetsartiklar och annat relevant material att analyseras för att besvara uppsatsens frågeställning: hur motiverade politikerna bakom Partiet Vändpunkt beslutet att bryta sig ur Miljöpartiet och bilda ett eget parti?

Eftersom Partiet Vändpunkt är ett nybildat parti så har det inte gjorts någon tidigare forskning på det här specifika fallet. Partiutbrytningar på riksdagsnivå är relativt ovanligt i Sverige och är därför intressant att granska. Tidigare forskning på partibildning i Sverige har främst undersökt kommunala partier och uppsatsen bidrar därmed med kunskap om utbrytarpartier på riksdagsnivå. I uppsatsen så presenterar jag ett urval av tidigare forskning och kausala teorier om varför partier bildas som är av relevans för problemområdet, även om jag avser att ta mig an problemområdet från ett annat perspektiv. Eftersom jag valt att tolka den aktuella

partiutbrytningen ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv så förflyttas fokus från att pröva olika teories förklaringskraft till att fokusera på hur partibildarna själva ”skapar” det politiska tomrum som de vill fylla. Genom att redogöra för tidigare forskning ämnar jag däremot att framhäva komplexiteten i fenomenet partibildning och hur olika faktorer kan tänkas påverka bildandet av ett parti. Utgångspunkten är att det sätt som partibildarna berättar om samhällets utmaningar och möjligheter inte är ett objektivet återberättande, utan de skapar sin bild av samhället och vilken roll som de spelar däri. Partiet Vändpunkt är ett intressant fall att granska eftersom de fått relativt stort gehör under kort tid. Tunga namn har anslutit sig till partiet och de har redan börjat mobilisera sig för att ställa upp i EU-valet 2019. Även om nya partier inte har någon formell makt när de står utanför riksdagen, så kan de fortfarande ha en indirekt påverkan på andra partier och på den allmänna opinionen.

2. Bakgrund

2.1. Om Partiet Vändpunkt

Den 13 februari 2019 lanserades Partiet Vändpunkt via en debattartikel i Dagens Nyheter skriven av den före detta miljöpartisten Carl Schlyter med flera, som vill se en radikal förändring för att bemöta klimatkrisen och växande samhällsklyftor (Schlyter m.fl. 2019). Parallellt med detta så minskade enligt opinionsmätningar Miljöpartiets stöd för tredje månaden i rad och med ett förväntat väljarantal på 3,2 % så ligger de under fyraprocentsspärren inför riksdagsvalet 2022. Det är den lägsta nivån för partiet sedan januari 2005 (Demoskop 2019). Miljöpartiet har en historia av grupperingar som ställt sig kritiska till partilinjen och har anklagats för toppstyrning och för att de inte står upp för sina grundläggande värderingar när det gäller såväl miljömässig som social rättvisa. Exempelvis så gick åtta tidigare språkrör ut offentligt och kritiserade partiet i november 2016 för att ha en partiledning som reflexmässigt slår ifrån sig kritik och att det i grunden systemkritiska partiet alltmer uppfattas som systembevarande sådant (Bovin m.fl. 2016). Politiker inom partiet har ifrågasatt partiets utveckling och föranlett det som senare skulle resultera i bildandet av Partiet Vändpunkt. Hösten 2016 bildade Carl Schlyter, Annika Lillemets, Jabar Amin och Valter Mutt en egen arbetsgrupp i riksdagen (SVT 2016). Tidigare under året tvingades både Schlyter och Mutt att lämna sina poster inom partiet till följd av att de bland annat utmanat partiledningen i frågan om Sveriges världlandsavtal med Nato. Lillemets och Amin lämnade då även sina uppdrag i protest mot partiledningens beslut (SvD 2016).

I januari stod det klart att Schlyter, Lillemets och Mutt lämnar Miljöpartiet efter att ha ställt sig kritiska till att regeringen valt att ingå i en överenskommelse med Centerpartiet och Liberalerna, det s.k. januariavtalet (SR 2019). Efter ett parlamentariskt osäkert läge utmynnade den blocköverskridande uppgörelsen i 73 förslagspunkter som regeringen förhandlat fram tillsammans med de två borgerliga partierna (SVT 2019:1). Några veckor senare lanserades Partiet Vändpunkt via en debattartikel i Dagens Nyheter undertecknad av Carl Schlyter, Thomas Hahn, Sofie Hellberg, Kjell Johansson och Ylva Lundkvist Fridh (Schlyter m.fl. 2019). Lillemets och Mutt har också valt att engagera sig i det nya partiet även om de inte står som skribenter i lanseringsartikeln (SvD 2019). Partiets företrädare ställer sig bakom fyra grundläggande reformförslag:

1. En helt ny klimatpolitik
 2. Ett nytt näringsliv
 3. En progressiv skattereform
 4. En återvitalisering av demokratin
- (Partiet Vändpunkt 2019:1)

Partiet lyckades samla in fler än 1500 namnunderskrifter inför EU-valet, vilket innebär att de kommer att kandidera i valet i maj 2019 (SVT 2019:2). Den 8 maj presenterade partiet sitt EU-valmanifest med klimatåtgärder på EU-nivå. Bland förslagen finns radikalt förändrade mål för EU:s arbete, sänkt EU-avgift för de medlemsländer som minskar socioekonomiska

klyftor och ändrade statsstödsregler för att hindra fortsatt fossilberoende. Partiets valsedlar toppas av kandidaten Kitty Ehn (Partiet Vändpunkt 2019:2).

2.2. Tidigare forskning och teorier om partibildning

I den här delen kommer jag att redogöra för tidigare forskning och teorier om fenomenet partibildning och vilken relevans det har för min undersökning. Uppsatsens teoretiska grund baseras till stor del på Gissur Ó. Erlingssons (2005) avhandling om varför nya partier bildas, där han studerat fall av partibildningar i Sverige på kommunal nivå. Slutsatsen som dras utifrån dessa fall är att det är viktigt att ha ett aktörscentrerat perspektiv när man studerar partibildning. Hans forskning kommer i det här avsnittet att beskrivas mer i detalj och därefter varför det aktörscentrerade perspektivet är centralt i studiet av nya partier. Jag har valt att främst utgå från Erlingssons forskning på området eftersom han utifrån fallstudier utvecklat nya hypoteser om vad det är som driver människor till att bilda nya partier. Forskning om nya partier tillhör enligt Erlingsson (ibid.) partiforskningens mer underteoretiserade områden. Ett stort antal fallstudier har visserligen gjorts, men teoriutvecklingen om partibildningar har varit svag och särskilt när det gäller själva partibildningsprocessen. Tidigare forskning har varit koncentrerad på att finna samband mellan strukturella variabler och förekomsten av nya partier, men han menar att redovisande av korrelationer mellan olika makrotillstånd inte är detsamma som att faktiskt ha förklarat varför partier bildas. Istället söker han förklara denna process genom att skapa allmängiltiga teorier.

2.2.1. Det kollektiva handlandets problem

Gissur Ó. Erlingsson (2005 s. 85-104) har i sin avhandling studerat den grundläggande frågan om vad som driver människor till att bilda nya partier överhuvudtaget. Han menar att det är ett eftersatt forskningsområde som är extra intressant med hänsyn till de risker och det arbete som det innebär att bilda ett parti. Hans utgångspunkt är att människor är rationella individer i betydelsen att vi vid icke-impulsiva högkostnadsbeslut, som att bilda ett nytt parti, gör nyttokalkyler som grundas vad vi vill och tror att beslutet kommer att leda till. Detta i kombination med att politiska partier är ”kollektiva varor”, där vem som helst kan engagera sig när partiet väl bildats så ter det sig märkligt att människor väljer att ta det första steget och organisera sig. Det är detta som kallas ”det kollektiva handlandets problem”. Det uppstår en samarbetsparadox, där alla individer som vill bilda nytt parti har incitament att åka snålskjuts på andras ansträngningar och sedan gå med i partiet när det väl är bildat. Som lösning på samarbetsparadoxen framhåller Erlingsson ”partientreprenören”. Politiska entreprenörer ägnar sig, till skillnad från marknadens entreprenörer, åt politiska projekt men eftersom den monetära avkastningen är mer oklar inom politiken så torde det vara något annat som driver partientreprenören och det är detta Erlingsson söker förklara. Tidigare forskning som gjorts på området kan delas in i det *institutionella perspektivet*, det *strukturella perspektivet* och det *organisationsteoretiska perspektivet* som på olika sätt försöker förklara uppkomsten av nya partier.

2.2.2. Institutionellt, strukturellt och organisatoriskt perspektiv

Det institutionella perspektivet baseras på valsystemets utformning och dess betydelse för antalet politiska partier. Forskningen visar att det finns ett empiriskt samband mellan typ av valsystem och bildandet av nya partier, men det svarar inte på frågan varför nya partier uppstår. Det medför även svårigheter med att förklara utveckling och ökning av nya partier inom ett politiskt system som inte förändrats institutionellt. Erlingsson menar därför att det rimligen borde vara något annat än själva valsystemet som gör att människor bildar nya partier (Erlingsson 2005 s. 53-56). Som en kritik mot det institutionella perspektivet har forskare ofta hänvisat till Ronald Ingleharts tes om post-materiella värderingar som ett alternativt sätt att förstå mekanismerna bakom bildandet av nya partier. Ingelhart (1989) menade att medborgare har ändrat sina värderingar som en följd av ökat välstånd, urbanisering och utbildning och därmed övergett materiella frågor till förmån för livsstilsfrågor. Detta kopplas till studiet av partibildningar på så vis att man på ett strukturellt plan hävdar att de konflikter som låg till grund för de ursprungliga partisystemen, som klassfrågor och traditionell höger-vänsterpolitik, har försvagats. Nya partier uppstår eftersom nya frågor blir allt viktigare, så som miljöförstöring och jämställdhet mellan män och kvinnor (Erlingsson s. 55-57). Miljöpartiet är ett exempel på ett parti vars politik vilar på den gröna ideologin som utgår från vad som brukar benämnas som postmaterialistiska eller postindustrialistiska värderingar (Lagergren & Oskarsson 2015 s. 198).

Forskningen stödjer Ingelharts tes på generell basis men har svårt att belägga dess förklaringskraft när det kommer till kausala samband vid bildandet av nya partier. Erlingsson (2005 s. 55-57) menar att även rent teoretiskt så har perspektivet problem med att förklara det kollektiva handlandets problem och varför människor tar steget och bildar ett nytt parti. Dessutom så besitter de etablerade partierna stora maktresurser och borde därmed ha förmågan att antingen hindra de nya frågorna att komma upp på den politiska dagordningen, eller att absorbera dem och göra dem till sina egna. Det strukturella perspektivet innehåller ett organisationsmoment som det tredje, organisatoriska perspektivet tar fasta på. Argumentet från organisationsteoretiker lyder att nya partier bildas när etablerade parter inte klarar av eller är ovilliga att anpassa sig till väljarnas ändrade preferenser, vilket förklaras av att organisationer är tröga skapelser som inte gärna låter sig förändras. Till skillnad från den post-materiella hypotesen så ger det här perspektivet en möjlighet för forskaren att ta hänsyn till aktiva subjekt. Samtidigt så har fokus primärt varit på varför de etablerade partierna misslyckas och inte varför de nya, individuella partibildarna lyckas.

2.2.3. Aktörsorienterat perspektiv och känslor som mobiliserande faktor

Utifrån fallstudier på området identifierar Erlingsson (2005) ett fjärde, aktörsorienterat entreprenörsperspektiv som understryker det faktum att någon fysisk individ måste utföra handlingen att bilda partiet. Perspektivet, som lyfter enskilda partibildares erfarenheter och överväganden, verkar enligt Erlingsson vara outvecklat i den allmänna internationella litteraturen. Han menar att en kombination av det organisationscentrerade och det aktörscentrerade perspektivet har potential att ge nya, bättre svar till frågan om varför nya partier bildas. Avhandlingen resultat visar att individer som bildar ett nytt parti riskerar att

förlora sin sociala status, få sämre ekonomi och minskat politiskt inflytande. Det är alltså inte faktorer som högre lön och mer makt som driver partibildarna utan snarare pekar studien på att individer av någon anledning väljer att bilda nya partier *trots* dessa risker, vilket fordrar en annan förklaring. Utifrån fallstudier drogs slutsatsen att ”heta känslor” (ex. vrede, besvikelse och känslan av att vara förorättad) varit en avgörande orsak till social mobilisering och sannolikt är den tändande gnista som får individer att bilda parti trots de risker som det innebär. Bolin (2012) har studerat nya svenska partier som lyckats att träda in i riksdagen och även han betonar vikten av att inte endast fokusera på externa faktorer, som institutionella eller samhällsliga förändringar. Dessa är viktiga men kan inte ensamt förklara varför ett parti blir framgångsrikt, ett aktörscentrerat perspektiv är därför väsentligt vid studiet av politiska partier.

Erlingsson (2006) utvecklar de enskilda aktörernas betydelse i en vetenskaplig artikel om känslors roll när det kommer till vad som driver partientreprenörer. Utifrån ett antal fallstudier av partibildningar i Sverige dras slutsatsen att viljan till att påverka policy står i centrum, men att detta inte är tillräckligt som förklaring då samarbetsparadoxen åter aktualiseras. Resultatet av fallstudierna stärker hypotesen om att starka känslor som oro, vrede, besvikelse och indignation är viktiga mobiliserande faktorer i beslutsprocessen och som kan förklara varför individer tar det riskfyllda beslutet att starta ett nytt parti. Det finns även ett inslag av revanschlust, där partientreprenörerna plockat upp ett missnöje mot det etablerade partiet och därmed trott sig kunna ha framgångar med det nya partiet. Känslor och rationalitet behöver inte nödvändigtvis stå i motsättning till varandra, snarare så bör känslor ses som en förutsättning för förnuftigt beslutsfattande och nödvändigt för att mobilisera handlingskraft. Känslorna kanaliseras handlandet i riktning mot en bestämd strategi istället för att leda till resignation eller avhopp från politiken. Det betyder inte att den typen av starka känslor alltid leder till mobilisering, men däremot att senaste forskning visar att det är svårt att tänka sig en partibildning där dessa inte spelat en mobiliserande roll.

2.2.5. Sammanfattning

Baserat på tidigare forskning så kommer uppsatsen att ta fasta på det aktörsorienterade perspektivet det, med fokus på enskilda aktörer och deras utsagor vid sortin från Miljöpartiet och framväxten av Partiet Vändpunkt. Som Erlingssons studier visar så är det inte tillräckligt att enbart studera institutioners eller strukturers betydelse vid partibildningar. Även det organisatoriska perspektivet har brister men betonar vikten av aktiva subjekt som avgörande för att kunna förstå vad som driver partibildarna från tanke till handling. Han tillskriver partibildarna en central roll och ett aktörsskap som innebär att de är centrala drivande faktorer när ett nytt parti bildas och därför relevanta att fokusera på i en undersökning. I analysen kommer jag att fokusera på de ”partientreprenörer” som är verksamma vid bildandet av ett nytt parti och hur de motiverar sitt beslut. Min studie ämnar därmed att bidra med kunskap utifrån ett nytt fall i svensk politik, där den aktörscentrerade teoretiska utgångspunkten med fokus på känslor används i kombination med socialkonstruktivistisk metod för att studera fallet utifrån partibildarnas perspektiv. Min förhoppning är att bidra med ytterligare kunskap om vad som driver partientreprenörer och hur de motiverar sitt beslut trots medföljande risker och konflikter.

3. Metod

Med utgångspunkt i aktörernas betydelse vid bildandet av ett parti så kan enskilda politikere utsagor ge värdefull information i analysen. För att svara på frågeställningen så kommer jag att använda mig av en kvalitativ textanalys för att analysera enskilda politikere utsagor, mer specifikt så kommer ett narrativanalytiskt angreppssätt tillämpas med fokus på problematiseringar. Metoden utgår från ett konstruktivistiskt perspektiv på språk och kunskap. Studien gör därmed inte anspråk på att jämföra narrativen med en oberoende verklighet, utan utgår snarare ifrån att vår kunskap grundas genom språket och att dessa inte går att skilja åt (Bergström & Boréus 2012). Idén om verkligheten som socialt konstruerad utvecklades av Berger och Luckmann (1966), vilket fick ett stort genomslag och deras forskning betonar betydelsen av att analysera de processer genom vilka detta sker.

Att studera fenomenet ”partiutbrytning” genom att undersöka hur partiutbrytarna upplever aktuella problem och vad som bör göras innebär enbart en analys av just deras upplevelser. Jönson (2008 s. 2-3) har studerat konstruktionen av sociala problem och som han lyfter fram är ett alternativ att byta syfte till att analysera företrädarnas beskrivningar av problemet, alltså deras *konstruktion* av problemet. Det innebär inte ett förnekande av att problemet finns, men däremot att studien kan fokusera beskrivningar av problemets karaktär, orsaker och lösningar i mer detalj.

3.1. Narrativanalys

Det är genom de historier vi berättar och hör berättas som vi gör det komplexa samhället begripligt och tydliggör vår och andras situation i det politiska och kulturella landskapet. Att förstå oss människor som ”narrativa varelser” är enligt Robertsson (2012 s. 220-229) ett perspektiv som ökat i popularitet sedan mitten av 80-talet. Begreppet narrativ är dock svårdefinierat och narrativanalysen karaktäriseras av en mångfald av utgångspunkter och användning. Narrativ användes ursprungligen av historiker för att fylla i de luckor som saknades i återberättandet av det förflutna, sedan inträffade ”the narrative turn” som innebar att forskare även började betrakta narrativer som en del av det sociala livet i sig. Narrativ förknippas även ofta med postmodernism och för många sammanföll ”the narrative turn” inom samhällsvetenskapen med postmodernismens ökade inflytande. Robertsson menar att det är viktigt att ha med sig detta i analysen, men att det inte behöver betyda att man antar alla postmodernismens utgångspunkter. En grundläggande förklaring av narrativ är att det är ”en redogörelse för något som har hänt, antingen i verkligheten eller i fantasin.”. Berättelser uppstår inte ur ett vakuum utan formas i ett sammanhang utifrån maktkonstellationer och därför är narrativanalys en lämplig metod för att studera samhället och politiken. Historieberättandet skapar även gemenskap, vilket anses vara ett av de främsta sätten att använda narrativ inom politiken.

I min analys kommer partiutbrytarnas berättelser vara användbara för att studera hur de motiverade beslutet att bilda ett nytt parti. Eftersom jag granskar politikere utsagor blir deras narrativ per definition en typ av politiska narrativ. Shaul. R. Shenhav (2006 s. 246-247) har

studerat politiska narrativ och enligt honom är narrativens dominerande roll inom politisk diskurs en följd av den mänskliga tendensen att använda sig av berättelser för att förstå världen och av narrativens betydelse vid formuleringen och bevarandet av olika världsåskådningar. Svårigheten i att definiera ”politiska narrativ” bottnar i svårigheten att definiera vad som är ”politik”, men en utgångspunkt är att definiera ett politiskt narrativ som något som uppkommer från ett formellt politisk forum eller som framfört av politiker och tjänstemän under deras uppdrag.

Shenhav (ibid. s. 248-254) betonar att politiska narrativ inte uppstår ur tomma intet utan skapas av politiska handlingar som sker både i det offentliga rummet och bakom stängda dörrar. Att politiska narrativ är konstruerade betyder däremot inte nödvändigtvis att man sluter sig bakom en relativistisk åskådning där alla narrativ är lika sanna eller lika falska. Det faktum att alla politiska narrativ konkurrerar med andra narrativ väcker frågor kring deras koppling till ”verkligheten”. Detta är en omtvistad fråga som hänger ihop med den större, grundläggande frågan om relationen mellan språket och verkligheten. Är narrativ ”applicerade” på verkligheten eller existerar de redan inom den? Bortsett från de ideologiska och moraliska aspekterna av det här dilemmat så får det även metodologiska konsekvenser för huruvida forskarens analys strävar efter att jämföra narrativ gentemot en ”yttre” verklighet eller om analysen snarare fokuserar på narrativens interna konstruktioner. Shenhav föreslår en tredje ståndpunkt, och menar att narrativ och ”verklighet” eller ”livet” är ömsesidigt imiterande och formar varandra. Narrativ är inte en ren avspeglning av livet, utan snarare en imperfekt imitation och samtidigt ett försök att förändra den i processen. Gapen mellan ”politiska narrativ” och ”politisk verklighet” leder till deras ömsesidiga utformning, medvetet eller omedvetet. Det här perspektivet på politiska narrativ är utgångspunkten i min analys, där narrativen vid bildandet av ett nytt parti formas av den politiska ”verkligheten” men samtidigt är delaktig i dess förändring.

3.2. Att konstruera problem

Spector & Kitsuse (2001) har studerat konstruktionen av sociala problem och de gör en distinktion mellan ”objektiva tillstånd” och definitionen av dem som sociala problem. De framför idén om sociala problem som ”anspråksskapande aktiviteter” (*claims-making activities*), där förslag på åtgärder är själva kärnan i anspråket. Enligt Spector och Kitsuse har många forskare hävdade att lösningar till sociala problem i sin tur ”producerar” problem genom att förse det ramverk som problemen kan hanteras inom. De nämner miljöförstöring som ett exempel som visar att tillståndets allvar är fristående från definitionen av det som ett problem, den dramatiska ökningen av miljömedvetenhet i slutet av 60-talet kan inte tillskrivas en ökad andel skadliga partiklar i luften eller vattnet. Medvetenheten har snarare politiska rötter som är svagt kopplade till det faktiska tillståndet för miljön. En forskare som tagit fasta på idén om att lösningar i själva verket producerar problem är Carol L. Bacchi (2010) som introducerat angreppssättet ”What’s the problem represented to be?” (WPR). Hon inspirerades av Foucault’s idéer om problematiseringar och den centrala roll de spelar i offentlig politik. Istället för att betrakta problem som något yttre som politiker reagerar på och försöker lösa så menar hon att de är medskapare av problemen i och med hur de pratar om och tolkar en viss

situation. Slutsatsen hon drar är att vi styrs av problematiseringar snarare än policys och att det är mot dessa vårt kritiska tänkande borde riktas.

Idén om att ”lösningar producerar problem” är av betydelse i mitt fall eftersom bildandet Partiet Vändpunkt kan betraktas som lösningen på en partikonflikt, eller som ett parti som presenterar nya lösningar på samhällsliga problem. Men problemet kan inte betraktas som ett objektivet tillstånd, utan det konstrueras kontinuerligt genom politiska utsagor. Genom det här sättet att betrakta problem så används metoden för att undersöka Partiet Vändpunkt som ”medskapare” av de problem som de talar om. Dessa problematiseringar är i sin tur en viktig del av partiets berättelse om sig själva och omvärlden eftersom det öppnar upp en möjlighet för partiet tillskriva sig själva rollen som ”problemlösare” - en roll som kan legitimera deras inträde på den politiska arenan.

3.3. Tillämpning av metod

För att utforska hur partiutbrytningen motiveras och legitimeras kommer fokus att ligga på enskilda politikernas utsagor, med inspiration av både narrativanalys och problematiseringar. Med utgångspunkten att människor är narrativa varelser så handlar det om partiutbrytarnas sätt att berätta en berättelse om det onda och det goda, där de strävar efter att betraktas som den goda kraften i samhället. Med den teoretiska utgångspunkten att partientreprenörer i kombination med särskilda starka känslor har en betydande roll så kommer nyckelpersoner i bildandet av partiet att undersökas. Som tidigare nämnts så karaktäriseras narrativanalys av en mångfald av utgångspunkter och användning och i min undersökning har jag valt att ta fasta på hur företrädarna för Partiet Vändpunkt berättar sin historia om vad som fick dem att ta de beslut som de gjorde. Analysen blir en sammantagen berättelse av partiutbrytarna, där deras utsagor skapar den gemensamma berättelsen om deras parti.

För att strukturera upp min materialinsamling och analys så har jag utgått från Jönsons (2008 s. 9-12) problemkomponenter vid studier av sociala problem, eftersom partiutbrytarnas berättelser kan betraktas som skapandet av problem och lösningar. Precis som Jönson rekommenderar så har jag utformat en egen variant av modellen (se nästa sida) för att anpassa den till min forskningsfråga. Jag har behållit de komponenter som utvecklar resonemang om problemet och utifrån dessa utvecklat specifika frågor, baserat på vad Jönson föreslår att man bör ”fråga” materialet. På det här viset så skapas en mer detaljerad och utförlig analys av problemets karaktär, orsaker och lösningar. Bildandet av ett parti kan betraktas som en reaktion på en mängd problem. I det här fallet undersöks hur Partiet Vändpunkt är medskapare av dessa problem, dels vid utbrytningen och dels vid bildandet av det nya partiet. Metoden syftar ej till att ge en objektiv helhetsbild av situationen, utan används för att tydligt lyfta fram partibildarnas berättelse om vad som hänt, vilka problem de identifierat och vad de har för visioner med sitt parti.

Problemkomponent	Frågor
Karaktär	<i>Vad för slags problem lyfts fram av partiutbrytarna? Finns det någon grundläggande idé eller föreställning som utgör navet i problemformuleringen?</i>
Orsaker	<i>Vad anses problemet bero på? Finns det en eller flera sammanhängande orsaker till att de bryter sig ur partiet och bildar ett eget parti? Talas det om omoral och skuld?</i>
Konsekvenser och omfattning	<i>Vem drabbas av problemet och hur sker detta? Anses problemet vara litet och avgränsat eller stort? Ett hot?</i>
Historia och utveckling	<i>Hur beskrivs problemets uppkomst? När kom det att bli oacceptabelt? Hur har det utvecklats? Framtidsprognos?</i>
Lösningar	<i>Vilka förslag till lösningar ges och vem anses vara lämplig och/eller ansvarig att lösa problemet? Alla? Den som bär problemet?</i>

4. Material

Eftersom Partiet Vändpunkt är ett nybildat parti så finns det goda möjligheter att undersöka en stor del av materialet som är av relevans för partiets framväxt. Dock så måste en avgränsning fortfarande göras för att materialet ska vara hanterbart och kunna undersökas genom en noggrann kvalitativ textanalys. Materialet utgörs av nyhetsartiklar, debattinlägg och en presskonferens där partibildarna uttrycker varför de lämnat sitt gamla parti och varför de beslutat sig för att starta ett nytt parti. Vid de händelser som är av relevans har de centrala aktörerna vanligtvis gett ett antal intervjuer till olika tidningar och materialet begränsas därför naturligt av tillgången till dessa artiklar. Genom att dels studera tidningsintervjuer och dels deras egna debattartiklar så analyseras både de utsagor som framkommer av journalisters frågor och de utsagor som kommer från partibildarna själva. Fokus kommer att ligga på de berättelser av politiker som både lämnat Miljöpartiet och varit med och bildat det nya partiet, d.v.s. Carl Schlyter, Annika Lillemets och Valter Mutt, även om andra röster också kommer fram i analysen. Direkta citat är en viktig del av analysen eftersom det ger ett inslag av återberättande som utgörs av deras egna ord och ordval.

Analysen sträcker sig från den tidpunkt då Carl Schlyter lämnar Miljöpartiet och fram till då Partiet Vändpunkt etablerat sig som ett eget parti. Det har naturligtvis funnits tidigare interna konflikter med relevans för partibildningen, men det är svårt att fastslå en definitiv tidpunkt då idén om ett nytt parti föddes. Jag har därför valt att utgå från den tidpunkt då centrala aktörer lämnade Miljöpartiet eftersom de då berättar vad de ogillar med partiet de lämnar. Med utgångspunkt i den narrativa metoden kommer materialet att organiseras och analyseras i kronologisk följd, som en dramaturgisk berättelse som följer Partiet Vändpunkts uppkomst och utveckling.

5. Analys

Analysen är indelad i olika perioder utifrån kritiska händelser och varje period avslutas med en del där de tidigare nämnda problemkomponenterna diskuteras. Detta för att på ett systematiskt sätt undersöka materialet och klargöra hur partibildarna genom sina berättelser lyfter fram olika problem och deras lösningar. De kritiska händelserna utgörs av Schlyters avhopp, ytterligare avhopp, lanseringen av det nya partiet och slutligen redogörs för partiets fortsatta utveckling. Vid var och en av dessa kritiska händelser så framkommer narrativ om problematiseringar, som följs av narrativ som motiverar partibildarnas agerande utifrån dessa problem.

5.1. Schlyters sorti från Miljöpartiet

I mitten av januari gav Carl Schlyter (2019-01-17) beskedet om att han lämnar Miljöpartiet. Via en debattartikel berättar han om hur han för nästan 25 år sedan klev in på Miljöpartiets kansli på Götgatan för att gå med i ett parti som ”kritiserade tillväxt och materialism, drev global solidaritet och kortare arbetstid”. Han menar att vissa glädjer sig åt de reformer som partiet genomfört sedan dess, men samtidigt minskar utsläppen knappt alls och klyftorna växer. Vi kommer enligt honom aldrig att lösa miljöproblemen om vi inte ”tar tag i finanssystemet” och skapar en garanterad grundtrygghet för alla. En snabb och grundlig omställning är nödvändig eftersom den nuvarande nyliberala politiken misslyckats med att skapa samverkan mellan människor, vilket är helt avgörande för ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle. Han skriver:

Folk är hjärtligt trötta på allas kamp mot alla och alla valtvång som skuldbelägger dig; du har valt fel, när skolan vården eller annat inte fungerar. Nyliberalismen ökar klyftorna och när de växer minskar resurseffektiviteten i samhället. Det blir mer viktigt att tänka på materiell framgång, att inte halka efter.

I samma artikel riktar Schlyter stark kritik mot januariavtalet och varnar för att det ”bäddar för en katastrof 2022” när rödgröna genomför högerpolitik, eftersom oppositionen mot de växande klyftorna då kommer att komma från extremhögern. Han vill fortsätta att förändra samhället men menar att detta inte är möjligt inom Miljöpartiet eftersom de valt en väg som han inte tror på, som han inte kan försvara. Kritiken som riktas mot det gamla partiet är främst att deras politik håller fast vid dagens ekonomiska system, att de blivit ett parti som kämpar för att undvika det värsta istället för att tro på kraften i samverkan och att de ingått i en uppgörelse med högerpartier. Avslutningsvis så tackar han sina tidigare partikamrater i Miljöpartiet och önskar alla som tror på en framtid lycka till i sina strävan.

I SVT:s Morgonstudion (SVT 2019-01-17) utvecklade han sina resonemang om varför han tagit beslutet att lämna miljöpartiet efter januariavtalet för programledarna och tittarna:

Jag tror att om man ska bedriva högerpolitik så, om de rödgröna gör det, så kommer allt missnöje med den politiken att tystas från rödgrönt håll i lojalitet med partiledningarna. Och då kommer kritiken mot den politiken komma från ännu mer högerhåll och då förflyttas samhällsdebatten.

När Morgonstudions Carolina Neurath ställer frågan om vad han tycker är allra värst med överenskommelsen svarar han att det är själva principen att sänka skatten för de med höga inkomster i en situation där miljön har så stora behov, samtidigt som man ställer allt hårdare krav på de som behöver samhällets hjälp. Han framställer andra politiker, och särskilt regeringen, som visionslösa och oförmögna att ge människor hopp och ett samhällsprojekt att tro på. Enligt hans utsaga så hade vi kunnat se ett samhälle med mer solidaritet och samarbetskraft istället för konkurrenskraft om de rödgröna inte valt att agera som de gjorde. Han talar om människor som ”hamnar i kläm” och som inte har någonstans att vända sitt missnöje. Social sammanhållning lyfts fram som en absolut förutsättning för att lösa klimatkrisen och när klyftorna ökar så blir detta ett omöjligt projekt. Om han skulle stannat kvar i Miljöpartiet och sett hur den utvecklingen drabbar människor så skulle han bara blivit en ”gnällig person” inom partiet och menar därför att han tagit ansvar som lämnat partiet.

Efter Schlyters besked om sitt avhopp och medverkan i Morgonstudion så restes frågan kring hur han skulle gå vidare nu när han inte längre är en del av Miljöpartiet. Till SVT Nyheter berättar han att han inte har bestämt sig, utan behöver en paus för att fundera. Han säger att många partier redan har hört av sig till honom, men att det inte finns något annat parti intresserar honom (SVT 2019-01-17). Spekulationer om att ett nytt parti är på gång har tidigare dementerats av Schlyter. I en intervju med tidningen ETC uppger han att han inte vet exakt hur han kommer att gå vidare, utan säger bara att ”[j]ag kommer alltid jobba för moder jord och allt liv som bor på henne” (ETC 2019-01-17).

5.1.1 Problematiseringar och potentiella lösningar

Schlyter beskriver problemet som att Miljöpartiet har förändrats och driver en politik som han inte kan stå bakom. Han ger en nostalgisk bild av partiet förr och menar att de förändrats i en riktning som han personligen inte tror på, och som omöjligt kan lösa de utmaningar vi står inför. En avgörande händelse är januariavtalet, som han menar kommer resultera i en politik som varken är moraliskt försvarbar eller kommer att lyckas lösa samhällets utmaningar, vilket grundar sig i hans totala övertygelse om att ökade sociala och ekonomiska klyftor är oförenliga med en klimatomställning. Detta lyfter han som den primära orsaken till varför utsläppen ökar istället för att minska. Han pekar inte ut någon ”miljöfiende” i berättelsen, som storindustrier eller fossila bränslen utan fokuserar på sociala och ekonomiska klyftor eftersom det hindrar människor från att känna solidaritet och samverka för att lösa krisen. Det hänger ihop med varför han valde att lämna partiet efter överenskommelsen med de två borgerliga partierna, vars politik enligt honom kommer att öka klyftorna ytterligare och leda till en katastrof.

Schlyter menar att de som drabbas är människor som är i behov av samhällets stöd och som möter högre krav istället för hjälp när klyftorna i samhället ökar, men även resten av

samhällsmedborgarna eftersom brist på samverkan och klimatkrisen drabbar alla människor. Problemet beskrivs som stort, ett hot för både mänskligt och miljömässigt välmående och han uttrycker en oro för utvecklingen. Både miljöproblemen och klyftorna mellan människor upprätthålls av den nyliberala utvecklingen i samhället, som Miljöpartiet nu blir en del av istället för att gå i opposition mot och framtidsprognosen är dyster om vi inte lyckas vända utvecklingen. Samtidigt så uttrycker Schlyter en hoppfullhet, han ser en möjlighet att mobilisera de som är trötta på nyliberal politik och framstår inte som resignerad utan har en tro på att en annan väg till det hållbar samhället är möjligt. Just ordet ”tro” är återkommande, att människor måste ha något att tro på för att komma samman för att lösa klimatkrisen. Ansvarvaret ligger främst på politikerna att vända utvecklingen och framföra visioner och framtidstro. Han uppmanar även folket att ställa högre krav på politikerna men framförallt att politikerna ska decentralisera makten för att möjliggöra mer inflytande till folket.

5.2. Ytterligare avhopp från Miljöpartiet

Senare samma dag som Schlyter tillkännagav sin avgång följde både Annika Lillemets och Valter Mutts hans initiativ och lämnade Miljöpartiet. Lillemets (SvD 2019-01-17) instämmer med Schlyters analys när det kommer till januariavtalet, vars nyliberala inriktning enligt henne är kontraproduktiv och bäddar för fascistiska rörelser. Hon har en något hårdare retorik gentemot partiet hon lämnar när hon säger att de förändrats och att denna förändring accelererat på senare år. Hon menar att det är ”bedrägligt och farligt” att människor tror att det räcker med att köra en elbil och byta teknik och att Miljöpartiet gjort sig irrelevant eftersom solidariteten med de med lägre inkomster har kommit bort. ”Jag vill ändra världen till det bättre och kan inte ställa upp på den inslagna vägen. Det går käpprätt åt helsike.”, berättar hon.

Även för Mutt så blev det blocköverskridande januariavtalet droppen som fick honom att lämna Miljöpartiet. Han berättar för Svenska dagbladet (SvD 2019-01-17) att han länge varit påväg bort från partiet och att han nu tar ansvar för sina värderingar om en socialt och miljömässigt hållbar politik genom att lämna. ”Det skapar ett tomrum i politiken när rödgröna partier för en närmast borgerlig politik. Det är osunt, demokrati bygger på olika vägar för att gå framåt.” Han säger också att han nu ”blir friare och kan skriva artiklar utan baktankar om att jag stör någon”, vilket liknar Schlyters tanke om att inte vilja vara en ”gnällig person” inom sitt gamla parti. Kvällstidningen Aftonbladet (2019-01-17) rapporterade under tiden att det enligt källor till dem funnits tankar inom gruppen om att starta ett grönt utbrytarparti, men de tre uppger att det inte finns några färdiga planer. Sådär säger Lillemets om idén om att starta något nytt:

Det är väldigt många som ser behovet och hör av sig. Och det är klart, när en sådan här uppgörelse sluts, där det bara blir nyliberal politik som gäller och man säger att det ska mota fascismen fast vi vet att det är den politiken som är grogrunden till den, då är det klart att många desperat längtar efter något annat.

Mutt berättar vidare i intervjun med Aftonbladet att han ser det som självklart att fortsätta vara engagerad och han är inte främmande för tanken på att bilda ett nytt parti. Enligt honom har de blivit kontaktade under flera år av folk runtom i Sverige som tycker att de borde starta något nytt men att det ”inte är något man gör i en handvändning”. Samtidigt så betonar han att det inte är hållbart i längden att vi har gröna och röda partier som inte för den politik som deras väljare kräver. Schlyter (Aftonbladet 2019-01-17) var i det här skedet däremot mer skeptisk till tanken om att starta ett nytt parti. Han menar att han inte tror att ett nytt parti är den bästa lösningen, men att han ser ett stort behov av att hitta en kanal för människors engagemang. Enligt hans utsaga känner han ett stort, personligt ansvar för att fånga upp människors missnöje från ett socialt, ekologiskt och hållbart håll. Han uttrycker en tro på möjligheten att skapa engagemang utanför politiken och nämner skolstrejkerna utanför riksdagen som initierades av Greta Thunberg som ett exempel på hur det är möjligt att skapa opinion för klimatet. Han säger att han tror att ”nästa steg blir att skapa opinion för att klimaträttvisa hänger ihop med social rättvisa”.

5.2.2. Problematiseringar och potentiella lösningar

Problemformuleringen sammanfaller i mångt och mycket med Schlyters utsagor vid sitt avhopp. Överenskommelsen mellan de politiska blocken återkommer som avgörande för valet att lämna partiet och det finns dels en oro för vilka konsekvenser det kommer att få, och dels en moralisk vägran i att fortsätta på den inslagna vägen. Varken Lillemets eller Mutt framför någon tydlig lösning på problemet, utan framstår mest som uppgivna över Miljöpartiets och samhällets utveckling. Lösningen för dem personligen blir att lämna partiet eftersom deras åsikter inte är förenliga med partiets agerande. Känslan av ansvar är återkommande, både Mutt och Schlyter uttrycker en slags plikt i att lämna och engagera sig i något annat, inte bara för sina egna värderingar skull utan även för medborgarnas skull.

Mutt framstår i det här skedet som försiktigt positiv till att bilda ett nytt parti, att det ”inte sker i en handvändning” visar att det finns anledning till eftertänksamhet men det nämns inga andra hinder för ett sådant beslut. Han hänvisar till att andra tycker att de borde starta något nytt och lyfter problemet med att etablerade partier inte för den politik som deras väljare kräver. Påtryckningar utifrån och andra partiers oförmåga att möta väljarnas preferenser framstår därmed som viktiga faktorer för övervägandet att bilda ett nytt parti som en potentiell lösning på problemet. Att Schlyter i det här stadiet uttrycker att han *inte* tror på att ett nytt parti är bästa lösningen visar att detta inte varit en självklar väg att gå, och han undviker att prata om det som ett tänkbart alternativ samma dag som han hoppar av Miljöpartiet. Han lyfter istället andra alternativ för att driva klimatrörelsen framåt, som opinionsbildning och sociala rörelser utanför partipolitiken. Det tyder på att han inte vill gå i konfrontation med sitt tidigare parti och att lösningen i form av maktutjämning och folklig mobilisering inte nödvändigtvis behöver ske på partipolitisk väg. Trots detta så dröjde det inte länge förrän ett nytt parti gjorde entré i den svenska politiken.

5.3. Lanseringen av Partiet Vändpunkt

I en intervju med tidningen Internationalen (2019-02-13) antyder Schlyter att han har något på gång. Exakt vad det handlar om för projekt vill han inte avslöja än, men att han ska göra det i dagarna. Han berättar:

Jag hade egentligen tänkt starta ett skogsbolag som skulle hjälpa till att öka den biologiska mångfalden och värdet i skogen. Men när jag hoppade av MP var det så många andra som visade sig vara inspirerade av tanken att knyta ihop landsbygd och kampen mot sociala klyftor med miljöomställningen. Så jag kommer att ta ett politiskt initiativ kring det istället.

Precis som när han och de andra lämnade Miljöpartiet så framhävs andra människors vilja och längtan efter ett nytt initiativ. Knappt en månad efter att de tre lämnat Miljöpartiet så lanserades Partiet Vändpunkt officiellt via en debattartikel i DN undertecknad av Carl Schlyter med flera av partiets företrädare (Schlyter m.fl. 2019-02-13). Där berättas en historia om hur de etablerade partierna har misslyckats med att bemöta de samhällsproblem vi ser växa, att trots fyra år med rödgrön regering har vi inte kommit närmare att nå miljömålen medan klyftorna ökar. De skriver följande:

Trots förslag från både höger och vänster är vi inte närmare att minska klyftorna mellan människor och mellan stad och land. I ett samhälle där vi alla har blivit kunder i stället för medborgare räcker heller inga statliga omfördelningsåtgärder i världen.

De proklamerar att nu behövs det en vändpunkt, där politiken tar en ny riktning. Att det ”saknas ett parti som kan förena goda ambitioner hos de andra partierna med en grundläggande förståelse för situationens allvar och en vision för framtiden.” De menar att det finns goda politiska förslag över nästan hela det politiska spektrat, men att de andra partierna fastnat i dagspolitiska frågor istället för en sammanhållen politik med en vision för framtiden. De förenas i en vilja att agera, att inte stilla se på när världen går mot en klimatkatastrof och sociala och ekonomiska klyftor växer sig så djupa att de hotar tilliten och sammanhållningen i samhället. Via debattartikeln skriver de fram en berättelse om trygghet och gemenskap, om människors samverkande kraft som ett alternativ till dagens konkurrens och ojämlikhet.

I en intervju i Aftonbladet (2019-02-13) utvecklas idéerna bakom det nya partiet. Schlyter berättar att han efter Januariavtalet och ”alla reaktioner” på sitt avhopp började undersöka möjligheten att starta något nytt. Efter att i tidigare intervjuer uttryckt att ett nytt parti inte är den bästa lösningen, verkar det som att han ändrat sig efter påtryckningar eller helt enkelt ser det som rätt beslut om andra vill att de ska bilda ett parti. Han menar att detta inte riskerar att splittra miljörörelsen, utan snarare att man samverkar och att ”de som tror på vad Miljöpartiet gör kan stödja det”. Återigen så är han mån om att inte gå i direkt konflikt med sitt tidigare parti, men framhäver samtidigt behovet av deras parti i svensk politik. Till Svenska Dagbladet (2019-02-13) säger han att Partiet Vändpunkts förslag om ett medborgarveto som gör det möjligt att ”ta tillbaka makten” när riksdagen inte genomför det som folket röstade på är en

viktig säkerhetsventil. Han lyfter problem som klimatkrisen och artutrotning och menar att ”det inte finns något parti i dag som på allvar fångar upp behovet av en väldigt kraftig omställning för miljöns skull.” Avsaknaden av ett parti som lyssnar på medborgarna och som tar miljöproblemen på allvar skapar därmed ett politiskt tomrum för Partiet Vändpunkt att fylla.

Dagen efter partiet lanserats hålls en presskonferens (Partiet Vändpunkt 2019-01-14) av partimedlemmarna bakom lanseringsartikeln. Schlyter är på plats tillsammans med ekonomiforskaren Thomas Hahn, landsbygdssamordnaren Ylva Lundkvist Fridh och EU-parlamentarikern Kjell Johansson. De inleder sitt anförande med att berätta om hur de vill återuppliva demokratin, att lösningen på våra problem inte är att folk går och röstar vart fjärde år utan snarare att människor med sina kunskaper engagerar sig på olika vis och att vi behöver mer direktdemokrati. Rätten att göra sin röst hörd gäller såväl för medborgare som för medlemmar inom ett parti. De framhåller att de inte kommer ha en ”partipiska” som tvingar människor mot att bryta mot sina ideal, och menar att de kommer att ha medlemsrepresentanter som ser till att ideologin och gräsrotternas åsikter bevakas.

Vid tidpunkten för presskonferensen så är det endast ett par veckor kvar tills partiet behöver ha samlat in 1500 namnunderskrifter för att få kandidera i EU-valet och dessutom pengar för att trycka upp valsedlar och kampanja. De medger att det är snävt med tid men menar att det är ”rimligt”, om det är det som folket vill så kommer det att lyckas. Återigen så framhävs hur makten ligger i folkets händer, de kan bara lägga fram sina ambitioner men det är folket som väljer om de vill stödja ett nytt parti eller inte. De undviker konsekvent att skapa en konflikt mellan sig själva och andra partier eller att placera sig själva på en politisk skala. Istället använder de ordet ”logisk” om sin politik med hänvisning till hur samhället ser ut och vilka förändringar som behöver ske. Schlyter bemötte under presskonferensen bilden av dem som ett nytt miljöparti:

Jag skulle faktiskt inte kalla Vändpunkt för ett miljöparti, utan för ett parti för att hålla ihop samhället och anpassa sig efter en planet. För jag tycker att vi lånar idéer från många olika riktningar och att ambitionen är väl snarare att de som tycker att den här regeringsöverenskommelsen som ökar klyftorna, som faktiskt inte på långa vägar kommer att minska utsläppen tillräckligt mycket, de som idag är besvikna på att det inte händer tillräckligt här - de har väldigt få alternativ att vända sig till. Men jag vill inte konkurrera här heller inom politiken, vi ser inte andra partier som fiender, vi ser oss, att vår roll är att bidra till att andra partier kan ta större hänsyn till det som vi tycker är viktigt.

Partiet framhäver sig själva som något unikt från både den politiska högern och vänstern eftersom de kombinerar social och miljömässig rättvisa med decentralisering och självbestämmande. De är noga med att inte ge en bild av sig själva som ett ”vänsterparti”, utan som ett parti som eftersträvar solidaritet och samtidigt värnar om individens frihet. De menar att andra partier är ”hjärtligt välkomna” att kopiera deras politik och att det som de eftersträvar är att förflytta samhällsdebatten. Samtidigt så sticker de inte under stol med att partiet vill sitta i beslutande församlingar och att de skulle göra som mest nytta om de kom in

i riksdagen, även om man kan påverka politiken på flera sätt. De vill ta ”så många röster som de förtjänar” för att både förflytta debatten och fatta praktiska beslut. Schlyter igen:

Alla frågar oss ’Men tar ni inte väljare från Miljöpartiet? Tar ni inte väljare från centern? Tar ni inte väljare från sossarna? Tar ni inte väljare från andra partier?’ Jo, det kanske vi gör, men jag tror att det finns många som håller med oss om en omfördelning klimat- och miljöpolitik.

Genom det här citatet så framkommer kärnan i argumenten för varför det är legitimt att bilda ett nytt parti och konkurrera om väljarna; för att de vill lösa problemen genom omfördelning och för att de förmodar att de har stöd för det. Om dagens partier inte erbjuder detta och det finns fler som håller med dem så är deras anspråk på en roll inom politiken befogad. Presskonferensen avslutades med ett anförande av Schlyter där han återkommer till folkets längtan efter ett annat samhälle. Han talar för medborgarnas räkning och lyfter fram en verklighet där människor är trötta på att vara ”kunder”, utan vill ”vara människor i vård, skola och omsorg”. Han berättar om hur dessa människor är trötta på detaljstyrning uppifrån, på hur de styrs av New Public Management-modeller istället för att man litar på utbildade människors kompetens. Han menar att det är felstrukturerat idag och att om många håller med om den bilden så kommer deras parti att få stöd i EU-valet och riksdagsvalet.

5.3.1. Problematiseringar och potentiella lösningar

I partiets inledande debattartikel nämns inte Miljöpartiet explicit, utan de kritiserar samtliga partiets oförmåga att hantera miljökrisen och de växande sociala och ekonomiska klyftorna. Detta är enligt partiets företrädare grundproblemen, som återigen orsakats och upprätthålls av en nyliberal politik som misslyckats med att skapa rättvisa och sammanhållning mellan människor. Problemformuleringen har förflyttats från att de rödgröna genomför borgerlig politik, till att samtliga partier inte inser allvaret i dagens situation utan fokuserar på dagspolitiska frågor samtidigt som miljöproblemen och klyftorna ökar. Dessa betraktas fortfarande som sammanlänkade, där brist på sammanhållning och grundläggande trygghet är orsaken till varför vi inte lyckas ställa om. Problemet är omfattande och även om de inte talar om klimatkrisen som att undergången är nära så skapas en bild av en mörk och orättvis samtid och framtid.

Lösningen presenteras i form av Partiet Vändpunkt. Eftersom inget av de andra partierna fångar upp behovet av en kraftig omställning så tillskriver Partiet Vändpunkt sig själva en plats i politiken. De andra partiernas oförmåga i kombination med dagens kritiska läge skapar en problematisk situation där en lösningen blir ett nytt parti med nya politiska åtgärder för att hantera krisen. Politikerna har ett ansvar att ta tag i problemet genom att förändra dagens sociala och ekonomiska strukturer, men deras ansvar ligger framförallt i att ge tillbaka makt till medborgarna. Enligt dem så är det endast genom folkets samverkande kraft och medbestämmande som utvecklingen kan vända och en ljus framtid skådas.

5.4. Partiets fortsatta utveckling

En vecka efter den officiella lanseringen av Partiet Vändpunkt så lämnade ytterligare en väletablerad miljöpartist sitt gamla parti för att ansluta sig till det nya partiet. EU-parlamentarikern Max Andersson har varit aktiv inom partiet i 25 år men beslutade sig för att dra tillbaka sin kandidatur till årets EU-val och byta parti. För Aftonbladet (2019-02-21) berättar han att hans beslut grundar sig på att Miljöpartiet rört sig alltmer högerut och att han ser en risk att det kommer eskalera när de kompromissar med Centern och Liberalerna. Med hans egna ord beskriver han utvecklingen som följande:

Jag upplever att Miljöpartiet har rört sig åt höger på den politiska skalan under regeringsåren. I och med januariavtalet ska man nu genomföra en politik som delvis dikteras av Centern och Liberalerna. Det är skattesänkningar för människor som har det gott ställt, trots att vi har stora sociala behov.

När det kommer till beslutet att engagera sig i Partiet Vändpunkt så menar han att det behövs ett parti som tar klimatkrisen på allvar och arbetar för ekonomisk rättvisa och att de ”kan bli ett parti som flyttar svensk politik i den riktningen.” Samtidigt finns det enligt honom utrymme för både sitt gamla och nya parti i svensk politik. Han utvecklar det resonemanget i Svenska Dagbladet (2019-02-21), där man kunde läsa att det stora problemet enligt honom inte är Miljöpartiet, utan snarare regeringen som gjort sig beroende av högerpartier som vill se skattesänkningar och som får ”allergiska utslag” av flygskatt. I likhet med Schlyter så visar han respekt för Miljöpartiet och vill undvika konflikter, samtidigt som partiet agerat på ett sätt som fått honom att ta beslutet att avgå. Men det var inget enkelt beslut, i en intervju med Svenska Dagbladet (SvD 2019-02-21) berättar han att de flesta av hans vänner är miljöpartister och att det fortfarande är ett parti som han är stolt över och kommer att sakna. Han är noga med att understryka att han inte byter parti av karriärskäl, utan beskriver det som ett tufft men nödvändigt beslut på grund av Miljöpartiets utveckling.

Samtidigt så fortgår Partiet Vändpunkts mobilisering för EU-valet 2019. När SvD Näringsliv (SvD 2019-03-01) träffar Schlyter så vill han inte prata mer om avhoppet, utan han vill prata om sitt nya parti och deras politik. Han fortsätter att lyfta fram hur minskade klyftor gynnar miljön och slår ett slag för höjda miljöskatter, men där pengarna går tillbaka till folket. Angående deras politik säger han:

Jag är säker på att vår politik är populär men min enda oro är om vi får ut den innan EU-valet. Det som har glatt mig är att bland de medlemmar jag träffat hittills är det en hög andel som aldrig sysslat med partier förut. Vi har uppenbarligen tilltalat folk som inte känt sig hemma någonstans i partipolitiken tidigare och det har stärkt mig i min tro att koppla ihop social rättvisa med klimatpolitik.

Samma dag som artikeln publicerades kunde man läsa en annan artikel skriven av Per Gahrton (2019-03-01), f.d. språkrör för Miljöpartiet, där han gick i direkt konflikt med Partiet Vändpunkt. Gahrton anklagar partiet för att delta i ”hetskampanjen” mot Miljöpartiet och

hävdar samtidigt att det är mycket små skillnader rent ideologiskt och programmatiskt mellan partierna. Någon vecka senare bemötte Carl Schlyter och Kitty Ehn (2019-03-07) hans påståenden. I sitt försvar för partiet så formulerar de varför partiet har bildats och menar att det främst är som ”en reaktion på den samhällsutveckling om pågått i Sverige under en lång tid”. Enligt dem så har partiet bildats som en motreaktion på en nyliberal utveckling där privat kapital trängt in i det gemensamma, där medborgare ses som kunder och där de som lämnats efter avfärdas som missnöjesröster. De lyfter fram behovet av att förändra genom konkreta politiska beslut, men även i opinionsbildningen för att få folkets stöd och bli framgångsrikt. De menar att:

Därför behövs en tydligt och inkluderande opinionsbildning kring behovet av omställning, men också idéer kring hur den omställningen kan fördelas rättvist. Där upplever vi ett vakuum i svensk politik som vi avser att fylla.

Att deras parti väcker känslor har de förståelse för, men de tillbakavisar Gahrtons verklighetsbeskrivning om att de är ”fiender” som ”hugger av hela huvudet”. De förnekar även bilden av dem som partisplittrare, enligt dem så är Partiet Vändpunkt något ”helt nytt” som snarare kommer gynna de partier som prioriterar klimatfrågan genom att svänga samhällsdebatten. De hävdar även att det inte är de som står ansvariga för att Miljöpartiet tappat stöd, det har de själva bidragit till genom att avpolitiserat miljö- och klimatfrågan med berättelser om tekniska lösningar inom ett misslyckat ekonomiskt system. Deras visioner för framtiden har ”väckt större gensvar än de kunnat tänka sig”, visserligen delvis av personer som tidigare varit aktiva i Miljöpartiet men även många som aldrig varit partipolitiskt aktiva. Historien om hur de lyckats engagera människor som aldrig tidigare varit politiskt aktiva eller inte känt sig hemma i andra partier används flitigt i flera intervjuer. Exempelvis säger Schlyter till tidningen Flamman (2019-03-29) att ”[v]i har uppenbarligen tilltalat folk som inte känt sig hemma någonstans i partipolitiken tidigare och det har stärkt mig i min tro att koppla ihop social rättvisa med klimatpolitik”. Uttalanden som dessa berättigar deras existens, samtidigt som de inte hamnar i en tydlig konflikt med andra partier och dess medlemmar. Schlyter och Ehn avslutar sin försvarsartikel med orden ”Att starta ett nytt parti är inte det lättaste, men ibland är det nödvändigt. Vi tror att tiden är mogen för nya visioner och nya vägar för att uppnå dem.”

5.4.1. Problematiseringar och potentiella lösningar

Även om Max Andersson inte var med vid den initiala lanseringen av Partiet Vändpunkt så är han mån om att motivera beslutet att lämna partiet han tillhört i större delen av sitt liv för ett nybildat parti. Han lyfter i princip samma problem som de tidigare avhopparna, med Miljöpartiets högervändning och oförmåga att se allvaret i situationen. Samtidigt så poängterar han att det inte är Miljöpartiet i sig som han vänder sig emot, utan problemet är de andra partierna och deras negativa inflytande på hans gamla parti vilket gör att det saknas en motståndskraft inom politiken gentemot dagens politik.

I och med Gahrtons debattartikel så ställs Partiet Vändpunkt inför en alternativ berättelse, där deras parti orsakar en splittring i miljörörelsen och tar väljare från ett parti som driver i princip samma frågor. Genom att bemöta den bilden av partiet så ser de till att framhäva narrativet om sig själva där de beskrivs som en kraft som behövs för att vända opinionen och stärka frågor om mänsklig och miljömässig rättvisa. De mobiliserar även människor som inte varit aktiva i de här frågorna förut. Problemet är inte att de ”tar” engagemang från ett annat parti, utan de bidrar till lösningen på problemet genom att engagera fler i miljö- och klimatrörelsen och genom att vända opinionen i en riktning mot social och miljömässig hållbarhet.

6. Slutsatser

Genom att studera partibildarnas egna berättelser så tycks det som att ”heta känslor” mycket väl kan vara en mobiliserande kraft vid partibildning, men det framkommer också andra drivkrafter. Exempelvis så verkar betydelsen av andras stöd och förväntan vara avgörande i det här fallet. Gemensamt för de tre politikerna som lämnade Miljöpartiet och engagerade sig i Partiet Vändpunkt var motiveringar som baserades på att andra vill att de ska bilda ett parti och att det även är något som väljarna vill ha. Det är därmed en trolig slutsats att partibildare utöver ilska och hämndbegär också kan få en drivkraft av andras uppmuntran och av en plikt känsla att göra det som andra vill och förväntar sig av dem. Det fungerar även som förklaring på samarbetsparadoxen, eftersom det är några individer som känner det här ansvaret på sina axlar och det kan vara en avgörande faktor för deras beslut att bilda parti.

Visserligen ger Erlingsson ingen utförlig definition av ”heta känslor”, men i hans studier så baseras hans hypotes uteslutande på negativa känslor. Utifrån resultatet av den här studien kan man tänka sig att andra, möjligtvis positiva, starka känslor också skulle kunna fungera som en mobiliserande kraft. Det är ett rimligt antagande att det krävs något slags missnöje för att ta steget och utmana övriga partier, men man kan också tänka sig att partientreprenörerna kan drivas av starka känslor av exempelvis plikt, tro och hoppfullhet. Att de känslorna också är så starka att man agerar på dem och bildar ett nytt parti. Schlyter är den tydligaste partientreprenören och han uttrycker konsekvent mer framtidstro och visioner än ilska och revanschlust, trots tidigare konflikter och att han till och med blev petad från sin post inom Miljöpartiet. Att partientreprenörer och känslor har en avgörande roll får stöd i analysen av Partiet Vändpunkt, samtidigt som att det ter sig som att vilken sorts känslor som fungerar som en mobiliserande kraft varierar. Denna slutsats skulle kunna vara en utgångspunkt för fortsatta studier på området, genom att bredda begreppet ”heta känslor” och undersöka det i relation till beslutet att bilda nytt parti.

En grundläggande utgångspunkt för partibildarna för att motivera sitt beslut är den att vi lever i ett socialt och ekonomiskt system präglad av nyliberal politik, som skapar ojämlikhet och som så småningom kommer att leda till miljömässig kollaps. Januariavtalet är en viktig händelse som används som en legitim anledning att ta första steget och lämna det gamla partiet. Att samverka med partier som stödjer det nuvarande systemet beskrivs både som moraliskt och strategiskt oacceptabelt, inte minst på grund av förmodan att det kommer öka fascistiska strömningar i samhället. Politikerna beskriver sig själva som ”ansvarsfulla” som lämnar partiet, att de tar ansvar för sina värderingar och lämnar på eget initiativ. Det är en konstant balansgång mellan att undvika att skapa en polemik mellan dem och Miljöpartiet och att ändå hävda att det inte finns något parti som dem, som på riktigt verkar för en mer radikal miljöpolitik och ett mer rättvist samhälle.

Vid bildandet av det nya partiet skapas en berättelse om sammanhållning och gemenskap, istället för de klyftor som finns idag mellan samhällsklasser och mellan stad och landsbygd. Utöver att partiet presenterar lösningar till dagens samhällsproblem så motiveras bildandet av ett nytt, konkurrerande parti med att de att de flyttar samhällsdebatten på ett sätt som gynnar alla som vill se en hållbar framtid och att de lockat människor som inte varit politiskt aktiva

tidigare. Det är talande att de undviker att tala om sig själva som ett utbrytarparti. Att konstruera sig själva som ett nytt, fristående parti minskar friktionen mellan dem och Miljöpartiet och ger dem större frihet att definiera sig själva och sin politik. De menar att de tar ansvar som bildar ett nytt parti efter som andra *vill* att de ska göra det och eftersom det leder till att fler engagerar sig för ett mer hållbart samhälle. Vikten av folkets vilja och andras förväntan på att de ska starta ett nytt initiativ är som sagt återkommande; från lämnandet av Miljöpartiet till bildandet av Partiet Vändpunkt så används det flitigt som en legitimerande faktor för deras beslut. Det skapar bilden av att det inte deras personliga beslut, utan de är bara talespersoner och företrädare för en politik som andra vill ha och förväntar sig av dem. Enligt deras utsaga längtar folk efter en förändring, och om Partiet Vändpunkt får stöd är det ett bevis på att de behövs och att de tagit rätt beslut. Därmed motiveras bildandet av ett nytt parti genom berättelser av plikt och ansvar gentemot folket och en förväntan på dem att vända utvecklingen mot en socialt och miljömässigt hållbar framtid.

Referenser

- Berger, Peter. L. & Luckmann, Thomas (1966). *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. London: Penguin
- Bergström, Göran & Boréus, Kristina (2012). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Bolin, Niklas (2012). *Målsättning riksdagen: Ett aktörperspektiv på nya partiers inträde i det nationella parlamentet*. Umeå: Statsvetenskapliga institutionen.
- Bovin, Eva m.fl. (2016-11-24). ”DN Debatt: ’MP har blivit ett visionslöst etablissemangsparti’”. I Dagens Nyheter. <https://www.dn.se/debatt/mp-har-blivit-ett-visionslost-etablissemangsparti/> [Hämtad 2019-05-13]
- Demoskop (2019-02-08). ”Lägsta L-stödet någonsin i Demoskops väljarbarometer” <https://demoskop.se/aktuellt/valjarbarometern-februari-2019/> [Hämtad 2019-05-13]
- Erlingsson, Gissur. Ó. (2005). *Varför bildas nya partier? Om kollektivt handlande och partientreprenörer*. Lund: Statsvetenskapliga institutionen.
- Erlingsson, Gissur. Ó. (2006). ”Varför bildas nya partier? Vrede och revanschlust som beslutsmobiliserande faktorer.” *Sociologisk Forskning*, Vol. 43, Nr. 3. Sveriges Sociologförbund, ss. 42-72.
- Inglehart, Ronald (1990). *Culture Shift in Advanced Industrial Society*. Princeton: Princeton University Press.
- Jönson, Håkan (2008). *Att studera sociala problem som perspektiv*. Lund: Socialhögskolan.
- Lagergren, Fredrika & Oskarson, Maria (2015). Miljöpartiet: Med vittring på regeringsmakten. *Statsvetenskaplig tidskrift årgång 117 nr 2* <https://journals.lub.lu.se/st/article/view/12923/11560> ss. 189-201.
- Partiet Vändpunkt (2019:1). ”Våra reformförslag”. <https://partietvandpunkt.se/hem/vad-vi-vill/vara-reformforslag> [Hämtad 2019-04-10]
- Partiet Vändpunkt (2019:2). ”Partiet Vändpunkt presenterar sitt EU-valmanifest”. <https://partietvandpunkt.se/partiet-vandpunkt-presenterar-sitt-eu-valmanifest/> [Hämtad 2019-05-08]
- Robertson, Alexa (2012). ”Narrativanalys”. I Bergström, Göran & Boréus, Kristina. (red.). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur, ss. 219-262.

Schlyter, Carl m.fl. (2019-02-13). "DN Debatt. 'Partiet vändpunkt ska ge politiken en ny riktning'". I DN - Dagens Nyheter. <https://www.dn.se/debatt/partiet-vandpunkt-ska-ge-politiken-en-ny-riktning/?forceScript=1&variantType=large> [Hämtad 2019-04-17]

Shenhav, Shaul. R. (2006). "Political Narratives and Political Reality". *International Political Science Review, Vol 27, No 3*. London: SAGE Publications.

Spector, Malcolm & Kitsuse, John. I. (2001). *Constructing social problems*. London: Transaction Publishers

SR - Sveriges Radio (2019-01-17). "MP-veteraner lämnar partiet i protest" <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7134079> [Hämtad 2019-04-17]

SvD - Svenska Dagbladet (2016). "Carl Schlyter: En hårdare toppstyrning inom MP." <https://www.svd.se/uppgifter-mp-topparna-schlyter-och-mutt-petas> [Hämtad 2019-04-17]

SvD - Svenska Dagbladet (2019). "Statsvetare: skäl till oro för Miljöpartiet" <https://www.svd.se/schlyter-startar-nytt-parti--siktat-pa-eu-valet> [Hämtad 2019-05-02]

SVT Nyheter (2016). "MP-utbrytare hotar partilinjen." <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/mp-utbrytare-hotar-partilinjen-1> [Hämtad 2019-04-17]

SVT Nyheter (2019:1). "Uppgårelsen mellan S, MP, L och C - punkt för punkt". <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/detta-vet-vi-om-s-mp-l-och-c-uppgorelsen> [Hämtad 2019-05-13]

SVT Nyheter (2019:2). "Vändpunkt ställer upp i EU-valet". <https://www.svt.se/nyheter/snabbkollen/vandpunkt-staller-upp-i-eu-valet> [Hämtad 2019-04-17]

Debattinlägg och nyhetsartiklar

Aftonbladet (2019-01-17). "Avhoppet från Miljöpartiet kan leda till ny miljörelse" <https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/5VaMrK/avhoppet-fran-miljopartiet-kan-leda-till-ny-miljorelse> [Hämtad 2019-05-02]

Aftonbladet (2019-02-13). "MP-rebeller bildar nytt parti: Ett kraftcentrum" <https://www.aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/J1mdA7/mp-rebeller-bildar-nytt-parti-ett-kraftcentrum> [Hämtad 2019-05-03]

Aftonbladet (2019-02-21). ”MP-toppen hoppar av i protest: ’MP har blivit som S’” <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/VRVbwd/mp-toppen-hoppar-av-i-protest-mp-har-blivit-som-s> [Hämtad 2019-05-05]

ETC (2019-01-17). ”Carl Schlyter lämnar MP: ’Det är nog nu’” <https://www.etc.se/inrikes/carl-schlyter-lamnar-mp-det-ar-nog-nu> [Hämtad 2019-05-02]

Flamman (2019-03-29). ”Världen enligt Vändpunkt” <http://flamman.se/a/varlden-enligt-vandpunkt> [Hämtad 2019-05-05]

Gahrton (2019-03-01) ”Skadligt när gröna är med i hetskampanjen mot MP” <https://www.etc.se/debatt/gahrton-skadligt-nar-grona-ar-med-i-hetskampanjen-mot-mp> [Hämtad 2019-05-05]

Internationalen (2019-02-13). ”Jag kan bara göra något jag tror på” <http://www.internationalen.se/2019/02/jag-kan-bara-gora-nagot-jag-tror-pa/> [Hämtad 2019-05-03]

Partiet Vändpunkt (2019-02-14). ”Presskonferens”. <https://partietvandpunkt.se/press-media/medieklipp/> [Hämtad 2019-05-05]

Schlyter (2019-01-17). ”Idag lämnar jag Miljöpartiet” <https://www.svt.se/opinion/carl-schlyter-idag-lamnar-jag-miljopartiet> [Hämtad 2019-05-02]

Schlyter & Ehn (2019-03-07). ”Vändpunkt är något helt nytt” <https://www.etc.se/debatt/vandpunkt-ar-nagot-helt-nytt> [Hämtad 2019-05-05]

Schlyter m.fl. (2019-02-13). ”Partiet Vändpunkt ska ge politiken en ny riktning” <https://www.dn.se/debatt/partiet-vandpunkt-ska-ge-politiken-en-ny-riktning/> [Hämtad 2019-05-03]

SvD - Svenska Dagbladet (2019-01-17) ”Flera MP-profiler hoppar av: ’Käpprätt år helsike’” <https://www.svd.se/annu-en-mp-profil-hoppar-av-kappratt-at-helsike> [Hämtad 2019-05-03]

SvD - Svenska Dagbladet (2019-02-13). ”Statsvetare: skäl till oro för Miljöpartiet” <https://www.svd.se/schlyter-startar-nytt-parti--siktat-pa-eu-valet> [Hämtad 2019-05-03]

SvD - Svenska Dagbladet (2019-02-21). ”MP-toppen byter parti: ’Det var ett jättesvårt beslut’” <https://www.svd.se/mp-toppen-byter-parti-det-var-ett-jattesvart-beslut> [Hämtad 2019-05-05]

SVT Nyheter (2019-01-17). ”Carl Schlyter lämnar Miljöpartiet” <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/carl-schlyter-lamnar-miljopartiet> [Hämtad 2019-05-02]